

# Examenprogramma

## Treindienstleider volledig bevoegd

1

Versie 1.0 d.d. 26 juli 2013, vastgesteld door directie VVRV, positief beoordeeld door het ministerie van I&M in 2014 en bekrachtigd in april 2016  
Update versie 2.4 d.d. 16 augustus 2021, vastgesteld door beheergroep VVRV

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,  
namens deze,  
de directeur van de stichting Veiligheid en Vakmanschap Railvervoer (VVRV)

P.C.M. van der Hoeven

## Inhoud

<b>1</b>	<b>De taak</b>	<b>3</b>
<b>2</b>	<b>Vakbekwaamheidseisen</b>	<b>4</b>
2.1	Algemeen	4
2.2	Vakbekwaamheidseisen per module	4
Module 1	Basisbekwaamheden	5
Module 2	Veiligheidscommunicatie	9
<b>3</b>	<b>Beoordeling van de vakbekwaamheid</b>	<b>10</b>
3.1	Toelatingsvoorwaarden voor het examenprogramma	10
3.2	Wijze van beoordeling	10
3.3	Normering en cesuur	10
3.4	Verstrekking certificaat	11

## Versiebeheer

versie	datum	wijzigingen	door	Goedgekeurd door
1.0	26 jul 2013		Inge Bochart	Directie VVRV
2.0	13 jan 2016/ 10 en 19 maart 2016	Update wet- en regelgeving; terminologie (bijv theorie-examen ipv kennistoets) aangepast; toetswijze geactualiseerd, BTC vervangen door VVRV; adresregel VVRV vervangen VBE 2.2 WVK verwijderd; VBE 2.5 planmatig toegevoegd; VBE 2.8 verwijderd (= Monitoring = bedrijfsspecifiek); VBE 3.3 P/S voor incidenten met gevaarlijke stoffen verwijderd; VBE 3.5 communicatie aangepast VBE 4.1 BUTA en FOT verwijderd, FAB toegevoegd;; VBE 4.3 P/S verwijderd; VBE 4.4 P/S verwijderd; VBE 4.5 P/S voor geplande werkzaamheden verwijderd; VBE 5 werkhouding en gedrag ook getoetst in de opleidingspraktijk Werkwijze is Werkwijzen (nl CBG en NCBG)	Inge Bochart	Beheergroep trdl
2.1	16 sep 2016	Bedrijfspas verwijderd. Jaartal TSI verwijderd	Inge Bochart	Beheergroep trdl
2.2	1 jan 2019	Ministerie I&M vervangen door I&W. Scope vervangen door wettelijke grondslag. Praktijkexaminator vervangen door examiner. Par. 3.4 toegevoegd. Rechtsmiddelenclausule toegevoegd.	Inge Bochart	Beheergroep trdl
2.3	11 nov 2020	Handboek en Werkwijze vervangen door Achtergrondinformatie en werkwijze procedures Treindienstleider. Bedrijfstoestanden verwijderd. Lokale regelgeving verwijderd. Beoordeling aangepast.	Inge Bochart	Beheergroep trdl
2.4	16 aug 2021	VBE 3.2 Alarmeer/informeerformulier verwijderd. Tekst inclusiever gemaakt.	Inge Bochart	Beheergroep trdl

## 1 De taak

### Inleiding

Dit examenprogramma is het in artikel 6 lid 3 van het Besluit Spoorwegpersoneel 2011 (BSP 2011) vermelde, door de minister vastgestelde examenprogramma voor treindienstleiders volledig bevoegd.

### Wettelijke grondslag van het examen

Het examen is gebaseerd op de Europese wet- en regelgeving, en de vertaling daarvan naar Nederlandse wetgeving, met name het Besluit spoorwegpersoneel 2011 (BSP 2011) en de TSI OPE, exploitatie en verkeersleiding. Daarnaast is het examen gebaseerd op de Achtergrondinformatie en werkwijze procedures Treindienstleider en ProRail Formulierenboek (of opvolgers daarvan). Aanvullende normen en lokale kennis worden door de infrastructuurbeheerder zelf beoordeeld.

### De taak van de treindienstleider met volledige bevoegdheid (trdl VB)

De treindienstleiding (in het algemeen) moet zorgen voor een veilig, efficiënt en stipt treinverkeer, met inbegrip van het wegwerken van storingen (TSI, paragraaf 4.2.3.4).

De bevoegdheid van de treindienstleider VB is in artikel 3, lid 5, van het BSP 2011 als volgt beschreven: het ter beschikking stellen van veilige rijwegen en het treffen van veiligheidsmaatregelen bij storingen en werkzaamheden *aan hoofdspoorwegen of in de nabijheid daarvan*. Het cursieve deel wordt door de infrastructuurbeheerder als volgt opgevat: aan, in of nabij de spoorweginfrastructuur, waaronder tevens begrepen het geven van aanwijzingen met betrekking tot een veilig en ongestoord gebruik van de spoorweg.

## 3

### Veiligheidscommunicatie

De in artikel 8.4 van het BSP 2011 en aanhangsel C van de TSI Exploitatie en verkeersleiding genoemde mondelinge communicatie maakt deel uit van het examenprogramma Veiligheidscommunicatie. Daarom dient de treindienstleider de module veiligheidscommunicatie af te leggen.

### Gevaarlijke stoffen

Treindienstleiders behoren volgens het RID (hoofdstuk 1.3) tot personeelscategorie 3 'personeel verantwoordelijk voor de sturing en bijsturing van de trein- en rangeerdienst' en moeten voldoen aan de eisen voor deze categorie. De eisen betreffen basiskennis met betrekking tot de betekenis van de gevaaretiketten en van de oranje kenmerking en kennis van de procedures voor het melden van onregelmatigheden. Daarnaast geldt voor treindienstleiders dat ze weten dat er (soms) interne noodplannen zijn voor rangeerterreinen (hoofdstuk 1.11 RID).

### ERTMS

In een later stadium wordt een besluit genomen over hoe het kunnen functioneren op ERTMS beveiligde gebieden wordt meegenomen in de vakbekwaamheidseisen/het examenprogramma.

## 2 Vakbekwaamheidseisen

### 2.1 Algemeen

In dit examenprogramma worden de navolgende modules onderscheiden:

#### **Module 1 Basisbekwaamheden treindienstleider VB**

De module bestaat uit twee delen:

- a. theorie-examen en
- b. praktijkexamen.

#### **Module 2 Veiligheidscommunicatie**

De vakbekwaamheidseisen staan vermeld in het examenprogramma 'Veiligheidscommunicatie'. In dit programma is aanhangsel C van de TSI Exploitatie en verkeersleiding verwerkt. De in het examenprogramma Veiligheidscommunicatie vermelde eisen zijn van toepassing voor alle in het BSP genoemde veiligheidsfuncties, de praktijkopdrachten zijn op de specifieke functies toegesneden. De kandidaat ontvangt na slagen voor het examen het *certificaat Veiligheidscommunicatie*. (Het certificaat geldt ook voor de functies machinist, rangeerder en wagencontroleur.)

Voor iedere module wordt een certificaat verstrekt. De kandidaat is geslaagd voor het examenprogramma na het behalen van de certificaten van de modules 1 en 2.

Een treindienstleider die een onvoldoende behaald voor één van de(deel)modules hoeft alleen die (deel)module te herkansen.

Het VVRV-theorie-examen Basisbekwaamheden en het VVRV-simulatie-examen Veiligheidscommunicatie dienen met positief resultaat te zijn afgerond, voordat de kandidaat praktijkexamen kan doen.

Werkhouding en gedrag worden met name getoetst in de opleidingspraktijk.

De kandidaat die wordt aangemeld voor het examen beschikt volgens de infrastructuurbeheerder over de juiste werkhouding en gedrag. Tijdens de simulatie spelen houding en gedrag wel mee in het algehele oordeel van de examinator.

### 2.2 Vakbekwaamheidseisen per module

In deze paragraaf zijn per certificaat de vakbekwaamheidseisen en de beoordelingscriteria in tabellen weergegeven. De linkerkolom bevat de nummering van de vakbekwaamheidseisen en criteria, de middelste kolom de omschrijving en de rechterkolom de wijze van examinering. De wijze van examinering is in de tabellen met een code aangegeven. De betekenis van de codes is:

- T** Theorie-examen: een beoordeling van kennis en inzicht door middel van bijvoorbeeld meerkeuzevragen, meer antwoordvragen en invulvragen.
- P/S** Praktijkexamen: een beoordeling van het handelen en gedragsaspecten door een door VVRV gecertificeerde examinator in een simulatie-omgeving.

**Module 1 Basisbekwaamheden**

VBE 1 Criteria	Dienst volgens de voorschriften overnemen/overgeven (in dienst komen; dienstovergave-/overname)	Toets- wijze
1.1	De kandidaat kan de risico's bij het overnemen en overgeven van de dienst beschrijven.	T
1.2	De kandidaat kan aangeven welke informatie van belang is en kan beoordelen of alle relevante informatie is overgedragen.	T
1.3	De kandidaat begint de dienst op een juiste en volledige manier.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• neemt bij het in dienst komen zorgvuldig kennis van de door de collega overgedragen informatie</li> <li>• neemt zorgvuldig kennis van nieuwe of gewijzigde documenten en van bijzonderheden en beperkingen van de apparatuur en infrastructuur</li> <li>• ondertekent het dienstovergaveformulier (alle vermelde informatie is begrepen en wordt beheerst).</li> </ul>	P/S
1.4	De kandidaat draagt de dienst over op een juiste en volledige manier.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• verstrekt informatie aan de collega's over de stand van zaken binnen het verantwoordelijkheidsgebied</li> <li>• wijst de collega's op aankomende zaken;</li> <li>• is in staat om mogelijke problemen vast te stellen en bespreekt mogelijke oplossingen daarvoor</li> <li>• geeft bij het uit dienst gaan een overzicht van de actuele spoorbezetting binnen het gebied</li> <li>• ondertekent het dienstovergaveformulier</li> <li>• checkt dat de collega alle informatie van de dienstoverdracht heeft.</li> </ul>	P/S
VBE 2 Criteria	Tijdig veilige rijwegen ter beschikking stellen en de beschikbare infracapaciteit verdelen	Toets- wijze
2.1	De kandidaat kan het volgende benoemen: <ul style="list-style-type: none"> <li>• plaats in de keten binnen het railverkeerssysteem, verantwoordelijkheden en belang van de taak voor vervoer en veiligheid</li> <li>• taken en verantwoordelijkheden van functionarissen die autorisatie kunnen en mogen verlenen</li> <li>• personen aan wie de kandidaat opdrachten moet of mag geven en handelt hiernaar (volgens de geldende procedures en afspraken).</li> </ul>	T P/S
2.2	De kandidaat kan het doel en/of de werking aangeven van een aantal: <ul style="list-style-type: none"> <li>• seinen en borden (zie bijlage seinenlijst)</li> <li>• infra-elementen die benoemd worden op de BVS-tekeningen (Bedienvoorschriften Seinwezen) en BVL-schema's (Bovenleidingschema's); (zie bijlage symbolenlijst).</li> </ul>	T

	Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• BVS-tekeningen, BVL-schema's en OS-bladen (Overzicht Seinbeelden) benutten als hulpmiddelen</li> <li>• kent de risico's bij het bedienen van de seinen.</li> </ul>	
2.3	De kandidaat kan door middel van bediensystemen invloed uitoefenen op beveiligingssystemen en kan andere spoorweginfrastructuursystemen bedienen. Kandidaat doet dit correct overeenkomstig de voor de werkplek geldende Bedienvoorschriften Seinwezen (BVS) en gebruiksvoorschriften. Handelt correct op niet centraal beveiligde gebieden (NCBG).  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• kandidaat weet dat er verschillende beveiligingssystemen zijn.</li> </ul>	<b>T</b> <b>P/S</b>
2.4	De kandidaat kan het doel en de onderlinge samenhang in regelgeving benoemen en past de landelijke regelgeving/voorschriften correct toe in het eigen verantwoordelijkheidsgebied. Gebruikt de juiste gereedschappen, documenten, termen en begrippen.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• is op de hoogte van de structuur van landelijke/generieke regelgeving;</li> <li>• en de vertaling daarvan in Achtergrondinformatie en werkwijzeprocedures Treindienstleider (of opvolgers daarvan).</li> </ul>	<b>T</b> <b>P/S</b>
2.5	De kandidaat kan infracapaciteit toewijzen aan ongeplande trein- en rangeerbewegingen en werkzaamheden en doet dit op planmatige, neutrale en transparante wijze.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• neemt lokale en bovenlokale orderaanvragen aan en verwerkt deze in het toedelingsplan</li> <li>• weegt in overleg met de verkeersleiding complexe en soms tegenstrijdige belangen tegen elkaar af (bijvoorbeeld vervoerder versus aannemer)</li> <li>• hanteert de geldende beslisriteria in het spanningsveld tussen veiligheid en logistiek (logistiek foute beslissingen kunnen consequenties hebben voor de veiligheid)</li> <li>• past de planning aan als gevolg van omstandigheden en extra capaciteitsaanvragen (planaanpassing).</li> </ul>	<b>T</b> <b>P/S</b>
2.6	De kandidaat kan als onafhankelijke infratoedeler verzoeken van vervoerders op correcte wijze afhandelen.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• weegt belangen tegen elkaar af (is zich bewust van onderlinge afhankelijkheden)</li> <li>• hanteert de geldende beslisriteria or in het spanningsveld tussen veiligheid en logistiek.</li> </ul>	<b>P/S</b>

2.7	De kandidaat geeft opdrachten en toestemming om trein- en rangeerbewegingen uit te voeren. Uitgangspunt hierbij is het ter beschikking stellen van veilige en conflictvrije rijwegen	<b>P/S</b>
<b>VBE 3 Criteria</b>	<b>Veilig en correct handelen bij storingen, calamiteiten en onregelmatigheden op, in of nabij de spoorweginfrastructuur</b>	<b>Toets- wijze</b>
3.1	De kandidaat houdt de regie in de uitvoering.	<b>P/S</b>
3.2	De kandidaat kan aangeven hoe te handelen bij storingen, onregelmatigheden en calamiteiten en handelt tijdig en effectief Gebruikt de juiste termen en begrippen.  Aandachtspunt: <ul style="list-style-type: none"> <li>• past de procedures toe die staan in de en Achtergrondinformatie en werkwijzeprocedures Treindienstleider (of opvolgers daarvan).</li> </ul>	<b>T P/S</b>
3.3	De kandidaat kan aangeven hoe te handelen bij incidenten met treinen of ladingen met gevaarlijke stoffen.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• is bekend met gevaaretiketten, GEVI/UN en oranje kenmerking</li> <li>• kent de procedures voor het melden</li> <li>• is op de hoogte van het bestaan van interne noodplannen voor rangeerterreinen</li> <li>• weet welke maatregelen moeten worden genomen om kritische situaties te beheersen.</li> </ul>	<b>T</b>
3.4	De kandidaat kan de verschillende statussen van sporen correct benoemen en handelt ernaar.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• hanteert de termen: in dienst, buiten dienst en buiten exploitatie</li> <li>• weet welke maatregelen moeten worden genomen om een incidentlocatie te beveiligen</li> </ul>	<b>T P/S</b>
3.5	De kandidaat kan op basis van de infragerelateerde en treingerelateerde afspraken een herverdeling van de infracapaciteit maken, passend bij de verstoorde situatie, en doet dit correct.  Aandachtspunt: <ul style="list-style-type: none"> <li>• overlegt met buurtreindienstleider, DVL en andere belanghebbende partijen.</li> </ul>	<b>P/S</b>

VBE 4 Criteria	Veilig en correct handelen bij werkzaamheden op, in of nabij de spoorweginfrastructuur	Toetswijze
4.1	De kandidaat kan aangeven welke toetscriteria relevant zijn voor het gebruik en de controle van documenten voor de planning en uitvoering van werkzaamheden aan de infrastructuur en gebruikt en controleert de documenten volgens deze toetscriteria.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Maatwerk- en storingsWBI/WECO (werkplekbeveiligingsinstructie/werkcontract), RVO (rapport van onregelmatigheid), FAB (flexibele aanvangstijd buitendienststelling).</li> </ul>	T
4.2	De kandidaat benoemt de procedures, werkwijzen en middelen die nodig zijn voor de uitvoering en afhandeling van <u>geplande en ongeplande</u> werkzaamheden aan de infrastructuur en handelt correct. Gebruikt de juiste termen en begrippen.  Aandachtspunten: <ul style="list-style-type: none"> <li>• past de geldende procedures toe.</li> </ul>	T P/S
4.3	De kandidaat kan beschrijven hoe te handelen in geval van wijzigingen in <u>geplande</u> werkzaamheden.  Aandachtspunt: <ul style="list-style-type: none"> <li>• het gaat hier zowel om het afwijken van de WBI als over de gevolgen hiervan voor andere processen.</li> </ul>	T
4.4	De kandidaat kan beschrijven hoe te handelen in geval van <u>ongeplande</u> werkzaamheden.  Aandachtspunt: <ul style="list-style-type: none"> <li>• weet welke maatregelen moeten worden genomen om een veilige werkplek te kunnen aanbieden.</li> </ul>	T
4.5	De kandidaat maakt bij <u>ongeplande</u> werkzaamheden op basis van de geldende beslisriteria een herverdeling van de infracapaciteit, passend bij de buitendienststellingen.  Aandachtspunt: <ul style="list-style-type: none"> <li>• overlegt met de verkeersleiding.</li> </ul>	T



VBE 5 Criteria	De taak uitvoeren met de juiste werkhouding en adequaat gedrag laten zien	Toets- wijze
5.1	<u>Veiligheidsbewust</u> De kandidaat laat in gedrag zien zich bewust te zijn van (aanvaardbare) risico's op het gebied van veiligheid en kan hiernaar handelen: <ul style="list-style-type: none"> <li>• heeft aandacht voor veiligheidsrisico's bij het uitvoeren van de dagelijkse werkzaamheden</li> <li>• is in staat (veiligheids)risico's in te schatten en daarover te adviseren</li> <li>• is erop gericht de eigen veiligheid en die van anderen te borgen</li> <li>• werkt volgens afspraken, procedures, wet- en regelgeving</li> <li>• kan in veiligheidskritische situaties handelend optreden</li> <li>• is in staat de omgeving aan te spreken op onveilig gedrag en onveilige situaties.</li> </ul>	<b>In de opleidingspraktijk en P/S</b>
5.2	<u>Werkt nauwgezet/zorgvuldig</u> De kandidaat: <ul style="list-style-type: none"> <li>• kan langdurig en effectief omgaan met detailinformatie en nagenoeg foutloos blijven werken</li> <li>• controleert actuele situatie en autorisaties en herstelt waar nodig.</li> </ul>	<b>idem</b>
5.3	<u>Handelt adequaat in stressvolle situaties</u> De kandidaat laat in gedrag zien om te kunnen gaan met situaties die spanning opwekken (als gevolg van tijdsdruk, tegenslag, teleurstelling en kritiek) en kan doen wat wordt verwacht: <ul style="list-style-type: none"> <li>• reageert beheerst en adequaat bij spanningsvolle situaties en emoties</li> <li>• blijft (onder tijdsdruk) gemotiveerd en effectief presteren</li> <li>• realiseert zich één ding tegelijk te kunnen doen; geeft voorrang aan de juiste werkzaamheden.</li> </ul>	<b>idem</b>

9

## Module 2 Veiligheidscommunicatie

De vakbekwaamheidseisen staan vermeld in het examenprogramma 'Veiligheidscommunicatie'. De kandidaat ontvangt na slagen voor het examen het *certificaat Veiligheidscommunicatie*. Dit certificaat is tevens geldig voor andere veiligheidsfuncties (rangeerder, machinist en wagencontroleur). Wie al een certificaat Veiligheidscommunicatie heeft behaald voor een andere veiligheidsfunctie krijgt vrijstelling.

### 3 Beoordeling van de vakbekwaamheid

VVRV voert namens de Minister van Infrastructuur en Waterstaat de beoordeling (lees: examinering) uit waarmee wordt vastgesteld dat de kandidaat voldoet aan de noodzakelijke vakbekwaamheidseisen.

#### 3.1 Toelatingsvoorwaarden voor het examenprogramma

Om toegelaten te worden tot het examenprogramma gelden de volgende voorwaarden.

De kandidaat:

- is in dienst bij de infrastructuurbeheerder
- beheerst de Nederlandse taal op het niveau zoals omschreven in artikel 5 van het BSP 2011, niveau 3 TSI Exploitatie en verkeersleiding = spreekt en schrijft Nederlands op het niveau van B1 CEFR (= gemeenschappelijk Europees referentiekader voor talen, (laag) gemiddeld niveau)/2F Nederlands referentiekader).

De infrastructuurbeheerder is verantwoordelijk voor het beoordelen van deze toelatingsvoorwaarden.

#### 3.2 Wijze van beoordeling

De beoordeling vindt als volgt plaats.

##### a. Theorie-examen (T)

Kennis en inzicht worden getoetst in een theorie-examen op de computer door middel van meerkeuze vragen, meer antwoordvragen en invulvragen en in de vorm van kleine casussen (ongeveer 60 vragen). Het examen is gericht op het kennen van de regelgeving en procedures, het inzicht in de processen en de keten waarin de kandidaat werkt en het weten hoe te handelen.

Het digitale theorie-examen wordt georganiseerd door VVRV.

##### b. Praktijkexamen (P/S)

Het praktijkexamen treindienstleider volledig bevoegd wordt afgenomen in de vorm van simulaties op de sets van VL Vakopleidingen. De scenario's komen qua complexiteit overeen met de toekomstige taak. Elk scenario bevat  $\pm$  5 situaties, plus overnemen en overgeven van de dienst. Praktijkexamens worden uitgevoerd aan de hand van beoordelingslijsten van VVRV.

Van kandidaten wordt verwacht dat zij:

- aan kunnen geven wat ze gaan doen (te ondernemen stappen, waarop te letten en waarom)
- laten zien dat ze de taken in de praktijk correct uitvoeren.

Voor de uitvoering van het praktijkexamen is een instructie voor de examinerator beschikbaar.

#### 3.3 Normering en cesuur

De kandidaat is geslaagd voor het theorie-examen als 80% van de totaal te behalen score is behaald. Elke goed beantwoorde vraag levert 1 punt op.

De kandidaat is voor het praktijkexamen geslaagd als alle kritische beoordelingspunten naar de mening van de examinerator voldoende zijn uitgevoerd én als minimaal 80% score is behaald op de overige beoordelingspunten.

### 3.4 Verstrekking certificaat

Een certificaat wordt verstrekt nadat de kandidaat heeft aangetoond aan de vakbekwaamheidseisen voor dat betreffende certificaat te voldoen.

# 11

#### Rechtsmiddelenclausule

##### *Bezwaar en beroep Algemene Wet Bestuursrecht*

Op grond van artikel 8.4 derde lid aanhef en onder b juncto artikel 7.1 lid 1 van de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb) staat geen bezwaar of beroep open tegen dit besluit inhoudende een beoordeling van het kennen of kunnen van een kandidaat of leerling die terzake is geëxamineerd of op enigerelei wijze is getoetst, dan wel inhoudende de vaststelling van opgaven, beoordelingsnormen of nadere regels voor die examinering of toetsing.

Indien u van mening bent dat met betrekking tot de besluitvorming niet aan de formele bij of krachtens de wet gestelde voorschriften is voldaan (o.a. Algemene wet bestuursrecht, Spoorwegwet, Besluit spoorwegpersoneel), kunt u binnen zes weken, na de dag waarop dit besluit is bekendgemaakt, bezwaar maken. Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, ter attentie van de Staatssecretaris, postbus 20901, 2500 EX Den Haag. Het bezwaarschrift moet worden gedateerd en ondertekend en dient ten minste de volgende gegevens te bevatten: de aanduiding 'bezwaarschrift', naam en adres van de indiener, een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar zich richt en de gronden van het bezwaar, alsmede een afschrift van het besluit.